

Barbara Surma

<https://orcid.org/0000-0001-8781-7643>

e-mail: barbara.surma@ignatianum.edu.pl

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, Polska

Wprowadzenie

Refleksyjność jest jedną z kluczowych kompetencji współczesnego nauczyciela. Stanowi kategorię integrującą pozostałe umiejętności, takie jak krytyczne myślenie, kreatywność, inicjatywa, zdolność rozwiązywania problemów, ocena ryzyka, podejmowanie decyzji, zarządzanie emocjami i procesami poznawczymi, a także wysoka samoświadomość – świadomość własnego myślenia, uczenia się i funkcjonowania w świecie (Perkowska-Klejman, 2018).

Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość społeczno-kulturowa, polityczna i gospodarcza wymusza potrzebę refleksyjnego podejścia zarówno do własnych działań, jak i do przemian zachodzących w otoczeniu oraz ich konsekwencji (Czerwińska, 2017). W edukacji coraz mocniej akcentuje się znaczenie krytycznego myślenia, umiejętności trafnego definiowania problemów, biegłości w analizie i przetwarzaniu informacji, kreatywności w działaniu oraz rozwijania tych kompetencji u uczniów od najwcześniejszych etapów nauki.

Wobec wyzwań współczesnego świata od nauczyciela oczekuje się nie tylko solidnego przygotowania teoretycznego i praktycznego, lecz także zdolności do twórczej inicjatywy, elastycznego dostosowywania działań do zmieniających się warunków oraz efektywnego funkcjonowania w sytuacjach nowych, w których rutynowe procedury okazują się niewystarczające. Refleksja pedagogiczna staje się zatem nie dodatkiem, lecz istotnym elementem warsztatu nauczyciela.

Bycie refleksyjnym nauczycielem oznacza otwartość na wieloznaczność, umiejętność dostrzegania złożoności sytuacji edukacyjnych oraz odwagę w podejmowaniu decyzji w obliczu niepewności. To zdolność do krytycznego spojrzenia na własne przekonania i praktyki, do zadawania pytań „dlaczego?” i „jak inaczej?”. W świecie, w którym wiedza szybko się dezaktualizuje, a oczekiwania wobec szkoły rosną, refleksyjność staje się narzędziem adaptacji i twórczego rozwoju.

Numer, który oddajemy w Państwa ręce, jest zaproszeniem do namysłu nad tym, jak kształtować kompetencje refleksyjne nauczycieli – zarówno w procesie przygotowania do zawodu, jak i w codziennej praktyce. To także okazja do postawienia pytań o kulturę edukacyjną, która wspiera krytyczne myślenie, dialog i gotowość do zmiany. Wierzymy, że refleksyjność nie jest jedynie postulatem teoretycznym, lecz realnym wyzwaniem i szansą dla współczesnej edukacji.

Bibliografia

- Czerwińska, K. (2017). Refleksyjność w pracy dydaktycznej z uczniem z niepełnosprawnością wzroku – wybrane aspekty teoretyczne. *Lubelski Rocznik Pedagogiczny*, 36(2), 59–73. <http://dx.doi.org/10.17951/lrp.2017.36.2.59>
- Perkowska-Klejman, A. (2018). *Refleksyjność w kontekście uczenia się. Poszukiwania pojęć, modeli i metod. Przegląd literatury przedmiotu*. Centrum Edukacji Obywatelskiej, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności. https://alocus.ceo.org.pl/sites/alocus.ceo.org.pl/files/perkowska-klejman_a.pdf